

Jaargang 38, nummer 2,
juni 2013

Historische vereniging voor de IJsseldelta Jan van Arkel

Jan van Arkel

0 100 200 300 400 500 Meter

B

C

D

E

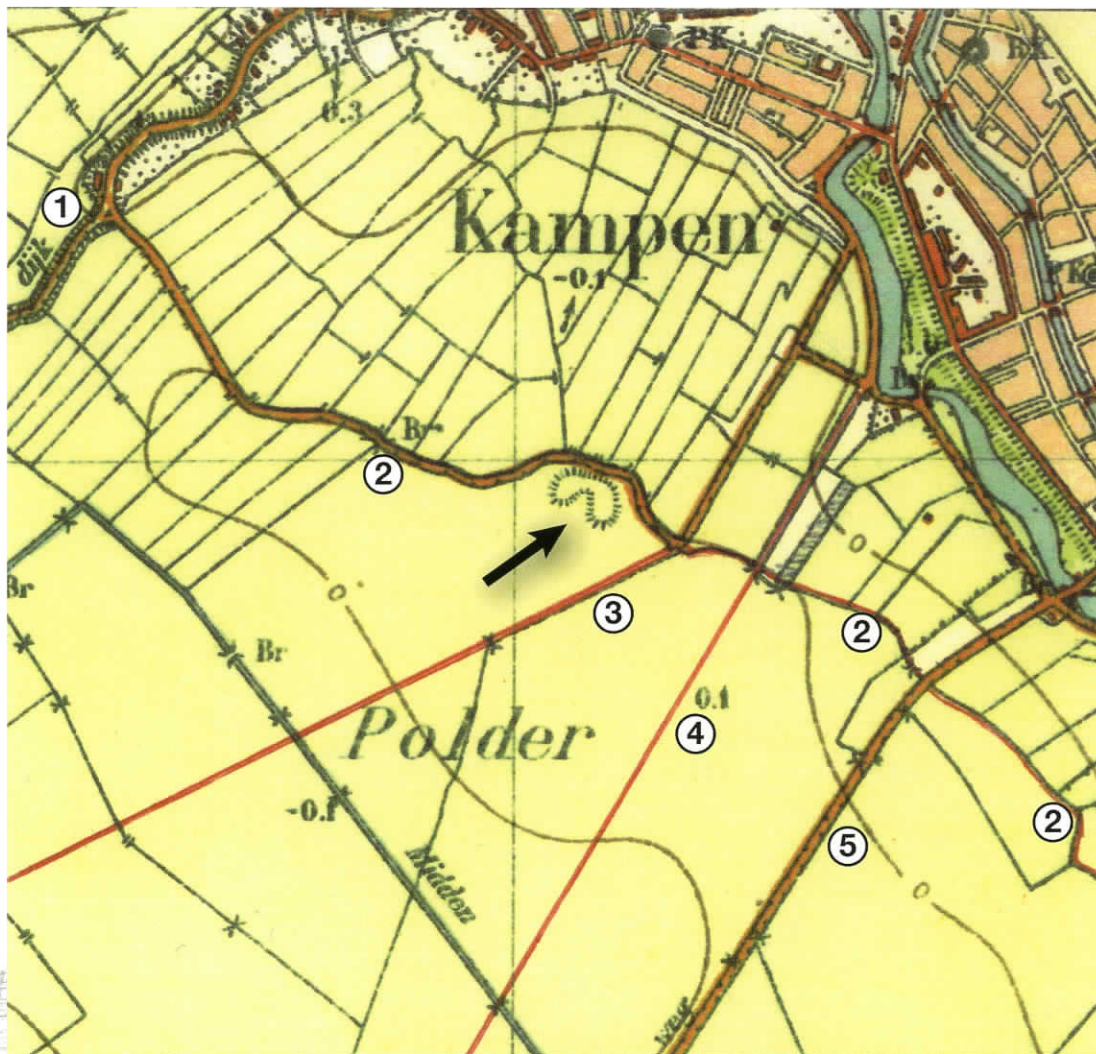
F

Topografische kaart bij 'Een bijzondere foto', pag. 3. Schaal 1 : 12.500, bijgewerkt naar de toestand van plm. 1935. De pijl wijst naar de zandopwelling die een korte tijd dienst deed als noodbegraafplaats.

Cijferverklaring: 1. St. Nicolaasdijk / 2. Binnenweg / 3. Buitenbroeksweg

4. Broederbroeksweg / 5. Cellesbroeksweg.

Bewerking: Martijn Kneepkens.

Inhoud

EEN BIJZONDERE FOTO ~ <i>André Piederiet</i>	3
JODENJACHT IN KAMPEN ~ <i>Laurens Hooisma</i>	17
'IK HEB NOOIT MEER ZO'N KNAL GEHOORD' ~ <i>Johan Prins</i>	21
DE BEVRIJDING VAN KAMPEN OP 17 APRIL 1945 ~ <i>H. Huiskes (†)</i>	25
COLOFON	32

Foto omslag: Bevrijdingsfeest op de Oudestraat. Schilderij van Willem van der Ven.

Stedelijk Museum Kampen.

Ten geleide

De Tweede Wereldoorlog is nog geen geschiedenis: er komen telkens nieuwe bijzonderheden aan het licht. André Piederiet kreeg een fotootje uit het laatste oorlogsjaar in handen en ging ermee aan de slag, hij deed verrassende vondsten en geeft daarvan verslag: een voorbeeld van wat geduldig zoeken kan opleveren. Bijzonder is dat hij ooggetuige -hij was scholier- is geweest en dat hij zijn oudere broer Theo Piederiet, destijds ambtenaar, nog kon raadplegen. Laurens Hooisma haalt uit naoorlogse archieven stof voor een serie kleine verhalen die gaan over een verschrikkelijke waarheid: ook in Kampen moet worden gesproken van een 'Jodenjacht', het eerste verhaal speelt in de Willem

de Zwijgerstraat, januari 1944. Op 31 augustus 1944 viel een bom op de Hagenkade, hoek Noordweg, waarschijnlijk een waarschuwing van Duitse vliegers, Henk Kok doet verslag, hij maakte het bombardement mee als jongen. Over de bevrijding van Kampen maakte Henk Huiskes, ambtenaar ter secretarie in 1972 een verslag; de familie gaf toestemming dit hier te publiceren, hij tekent de verwarring van die dagen vanuit zijn waarnemingen destijds. Duidelijk wordt ook hoe snel zaken in de stad kunnen veranderen, tussen haken wordt daarom enige toelichting gegeven.

Een bijzondere foto

DE NOODBEGRAAFPLAATS VAN KAMPEN, APRIL 1945 EN EEN BIJZONDERE BEGRAFENIS

André Piederiet

Enige tijd geleden kreeg het bestuur van "Jan van Arkel" uit de nalatenschap van Gerard Londo enige documenten toegezonden, die voor het archief van de vereniging van belang konden zijn. Gerard Londo was tot 1952 commies op de gemeentesecretarie van IJsselmuiden, later burgemeester van Westerbork en gedeputeerde van de provincie Drenthe. In 1944-1945 was hij in IJsselmuiden de lokale commandant van de toen gevormde Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten. Tussen een tot de nalatenschap behorend boekje lag een fotootje, met zo'n ouderwets kartelrandje, dat hiernaast vergroot wordt afgedrukt. Op of bij het fotootje was niets vermeld, noch over de maker, noch over de voorstelling. Het is duidelijk dat het hier om een begrafenis gaat, maar dan wel op een heel vreemde plaats. Ook de mensen er om heen maken niet de indruk dat het om een normale begrafenis gaat. Het bestuur van 'Jan van Arkel' liet een vergroting van de foto maken, die aan veel mensen getoond werd, maar niemand kon er ook maar iets over vertellen.

Toen in november 2012 op een bijeenkomst van 'Jan van Arkel' de foto getoond werd, herkende ik echter direct de achtergrond: de Louise de Coligny-singel in Kampen, voordat de Hanzewijk er tegenover gebouwd werd en helemaal rechts de voormalige Gasfabriek van Kampen. Mijn gedachten gingen toen onmiddellijk terug naar april 1945, de tijd van de bevrijding van Kampen. Zelf was ik toen 17 jaar en mijn onlangs overleden broer Theo, toen 26 jaar oud, was ambtenaar van de burgerlijke stand op de gemeentesecretarie van Kampen. Hij was o.a. belast met het inschrijven van overlijdens-

akten en de administratie van de algemene begraafplaats van Kampen in IJsselmuiden. Van hem wist ik, dat in de dagen vlak vóór en na de bevrijding, toen door de opgeblazen IJsselbrug verkeer met IJsselmuiden niet mogelijk was, een noodbegraafplaats was gevonden in de polder Broeken en Maten. (De algemene begraafplaats aan de Bovenbroeksweg is pas in latere jaren na de oorlog aangelegd.) De enige plek die in verband met de hoge grondwaterstand in de polder als noodbegraafplaats geschikt was, was een kleine zandopwelling in het